УДК 336.717.3

Коваленко В.В.,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри банківської справи,
Одеський національний економічний університет
Радова Н.В.,
кандидат економічних наук, старший викладач,
старший викладач кафедри банківської справи,
Одеський національний економічний університет

ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ БАНКІВ

Коваленко В.В., Радова Н.В. Депозитна політика та її вплив на забезпечення конкурентних переваг банків. У статті розглянуто актуальні проблеми депозитної діяльності банків. Проаналізовано сучасний стан депозитного ринку України. Обґрунтовано основні концептуальні положення функціональної організації депозитної діяльності банків. Визначено основні напрями вдосконалення депозитної діяльності банків.

Ключові слова: депозитна діяльність, депозитна політика, банківські установи, депозитний ринок, депозитні послуги.

Коваленко В.В., Радова Н.В. Депозитная политика и ее влияние на обеспечение конкурентных преимуществ банков. В статье рассмотрены актуальные проблемы депозитной деятельности банков. Проанализировано современное состояние депозитного рынка Украины. Обоснованы основные концептуальные положения функциональной организации депозитной деятельности банков. Определены основные направления усовершенствования депозитной деятельности банков.

Ключевые слова: депозитная деятельность, депозитная политика, банковские учреждения, депозитный рынок, депозитные услуги.

Kovalenko V.V., Radova N.V. Deposit policy and its impact on ensuring the competitive advantages of banks. The issues of the day deposit activity of banks are considered in the article. A modern deposit market of Ukraine condition is analyzed. The substantive conceptual provisions of functional organization deposit activity of banks are reasonable. Basic directions improvements of deposit activity of banks are certain.

Key words: deposit activity, deposit policy, bank institutions, deposit market, deposit services.

Постановка проблеми. Формування депозитної політики банків посідає провідне місце у забезпеченні їх конкурентних переваг на фінансовому ринку. Останні банківські кризи привели до того, що кожен банк в межах нормативно-правової бази повинен формувати ефективну депозитну політику щодо процентної політики, структури залучення ресурсів, джерел поповнення власного капіталу задля нівелювання та покриття прийнятих ризиків.

В умовах подальшого розвитку ринкових відносин та загострення конкуренції між банківськими установами за потенційних клієнтів-вкладників кожен банк повинен не формально, а обґрунтовано підходити до розроблення концепції депозитної політики, визначаючи оптимальну технологію депозитного обслуговування, склад депозитного портфеля, граничні терміни, відсоткові ставки та інші умови залучення депозитів [1, с. 66].

Розвиток банківської системи спричинив загострення конкуренції між банками за ресурси та ефективні напрями їх розміщення. Зазначене привело до поступового зниження прибутковості банківської діяльності, тому для підвищення стійкості та прибутковості діяльності необхідно вдосконалювати власну депозитну діяльність банків. Особливо актуальним це стає в період підвищення ризиковості діяльності під впливом процентного, валютного та ринкового ризиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Удосконалення депозитної діяльності банків відіграє важливу роль у системі загального банківського менеджменту, про що свідчить постійна увага до вивчення цього аспекту з боку дослідників, а саме науковців та практиків. Зокрема, це питання вивчали Г. Азарєнкова, М. Олексенко, М. Волошин, О. Дзюблюк, А. Кириченко, О. Колодізєв, О. Кравченко, Л. Кузнєцова, В. Міщенко, С. Науменкова, Л. Примостка, Т. Смовженко.

Незважаючи на значну кількість публікацій щодо цієї проблематики, залишається невивченим питання формулювання нової концепції депозитної політики банків, яка була б спрямована на забезпечення фінансово стійкої банківської діяльності та підвищення соціальної відповідальності банків щодо залучення коштів та механізмів їх своєчасного повернення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення основних концептуальних засад формування ефективної депозитної політики вітчизняних банків.

Виклад основного матеріалу. Депозитна політика – це складне економічне явище, сутність якого необхідно розглядати як у широкому, так і у вузькому значеннях. У широкому значенні депозитну політику банків характеризують як стратегію та тактику банку під час проведення його діяльності щодо залучення ресурсів задля

Рис. 1. Модель формування депозитної політики банку

Джерело: систематизовано авторами за матеріалами джерела [4, с. 40]

повернення, а також під час організації депозитного процесу та управління ним. Під депозитною політикою у вузькому значенні розуміють стратегію та тактику банків щодо організації депозитного процесу задля забезпечення його ліквідності [2, с. 98; 3, с. 40; 4, с. 835].

До основних характерних рис депозитної політики банків слід віднести її тісний зв'язок з кредитною політикою банку, оскільки вона забезпечує взаємозв'язок та взаємоузгодження між депозитними та кредитними операціями за термінами й сумами; спрямованість на задоволення потреб банку в ліквідності шляхом активного залучення коштів, зокрема запозичених; об'єднання стратегії та тактики банку щодо залучення грошових коштів вкладників та інших кредиторів, а також визначення їх найефективнішої комбінації; ґрунтування на асортименті високоякісних депозитних послуг, різноманітних форм та методів залучення коштів, де особлива увага приділяється строковим депозитам, які сприяють підтримці ліквідності балансу банку та є більш прогнозованими; забезпечення стійкості депозитної бази та конкурентні переваги на фінансовому ринку.

Під час формування депозитної політики потрібно врахувати інтереси всіх учасників цих відносин. Шляхи врахування таких інтересів відображає модель формування депозитної політики, що представлена на рис. 1.

Як видно з моделі, представленої на рис. 1, інтереси всіх учасників відносин у процесі формування депозитних ресурсів банків частково суперечать одні одним. При цьому глобальним завданням, яке постає перед банківською системою та державою, є узгодження всіх цих інтересів та зведення їх у загальносистемну політику. Якщо банки та вкладники вже досить успішно навчились узгоджувати інтереси один одного в процесі формування депозитної політики окремого банку, то зі впливом держави на їх інтереси ситуація є складнішою.

Депозитна діяльність банків кореляційно залежить від вибраної концепції формування та реалізації депозитної політики. В основі формування депозитної політики лежать як загальні, так і специфічні принципи (табл. 1).

Дотримання цих принципів дає змогу банкам сформувати як стратегічні, так і тактичні напрями в організації депозитних операцій, забезпечуючи ефективність та оптимізацію його депозитної політики.

Слід відзначити, що основна частина банківських ресурсів утворюється в процесі здійснення депозитних операцій банку, від ефективної та правильної організації яких залежить стійкість функціонування кредитної організації. Ефективне управління пасивами потребує здійснення науково обґрунтованої депозитної політики. Депозитна політика як складова системи управління діяльністю банку включає напрями та завдання задля розвитку депозитних операцій та підвищення їх ефективності (табл. 2).

Депозитна політика є системою, яка включає елементи процесу управління діяльністю банку, а саме стратегію, тактику та контроль. Як і управління будь-яким процесом, управління депозитними операціями підпорядковується загальним банківським вимогам, тобто поєднанню ліквідності, дохідності та ризику.

Основним критерієм розроблення депозитної політики є правильне формулювання мети та завдань для її реалізації (табл. 3).

З огляду на загальну мету банку, що полягає в максимізації прибутку під час забезпечення його стійкості, визначають пріоритетні напрями управління депозитними операціями щодо прибутковості, рентабельності, ліквідності, мінімізації ризиків, оптимізації депозитного портфеля тощо.

Аналізуючи ресурсну базу банку, можемо стверджувати, що її оптимальна структура досягається співвідношенням власних коштів та зобов'язань банку, за якого забезпечується найефективніша пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності та коефіцієнтом фінансової стійкості банку, тобто максимізується його ринкова вартість.

Зазначене дає підстави виокремити складові елементи комплексного механізму управління ресурсами банку, використовуючи два основні критерії, такі як витрати та прибуток. За оптимального впливу як

Таблиця 1

Принципи формування депозитної політики банків

Принцип		Характеристика принципу
Загальні принципи	Принцип наукової обґрунтованості	Повинен базуватись на новітніх досягненнях науки та передового досвіду з урахуванням дії економічних законів у межах конкретного банку з використанням науково обґрунтованих методик.
	Принцип цілісності системи	Депозитна політика виступає підсистемою політики банку загалом. Вона має первинний характер щодо політики у сфері активних операцій.
	Принцип комплексного підходу	Розроблення теоретичних основ, пріоритетних напрямів депозитної політики та оцінювання підсумку підходності від розміщення депозитів з точки зору стратегії розвитку банку.
	Принцип оптимальності та ефективності	Розроблення ефективних та оптимальних для цього етапу розвитку банку тактичних напрямів та методів. Визначає цілі й обсяги залучених банківських ресурсів та їх ефективну реалізацію.
	Принцип єдності елементів	Всі елементи депозитної політики розглядаються не ізольовано, а в тісному взаємозв'язку та взаємозалежності.
Специфічні принципи	Принцип забезпечення оптимального рівня витрат	Характеризує цінову політику банку, вміння керівництва банку адекватно реагувати на зміни ринкових цін на депозити для регулювання прибутковості та зниження очікуваних витрат. Відсоткові ставки орієнтовані на ринкову кон'юнктуру.
	Принцип безпеки операцій банку	Характеризує систему захисту економічних інтересів клієнтів щодо забезпечення банківської таємниці за їх рахунками, а також підтримання оперативної ліквідності банку.
	Принцип забезпечення надійності	Від надійності банку залежить рівень ризику клієнта щодо повернення депозиту й сплати відсотків. Якість та кількість залучених коштів відображають стабільність та надійність банку.

Джерело: систематизовано авторами за матеріалами джерел [2–4]

Таблиця 2

Напрями та завдання депозитної політики

Напрям	Завдання
Аналіз депозитного ринку	Вивчення потреб споживачів, вивчення депозитних політик конкурентів, оцінювання впливу політики НБУ на стан депозитного ринку та тенденції його розвитку.
Визначення цільових ринків для мінімізації депозитного ризику	Підвищення рівня макроекономічних досліджень кожного сегменту ринку задля завоювання конкурентних позицій на певних сегментах ринку, а також ідентифікація, контроль та моніторинг ризиків.
Мінімізація витрат у процесі залучення коштів на депозити	Постійний пошук шляхів та засобів зменшення процентних витрат за залученими ресурсами, раціоналізація банківського бізнесу.
Оптимізація управління депозитним та кредитним портфелями банку	Підтримка взаємного зв'язку та взаємного узгодження між депозитними операціями та операціями з видачі кредитів за сумами й строками депозитів та кредитних вкладень.
Підтримка ліквідності банку та підвищення його стійкості	Підтримка дорогих та низькооплачуваних депозитних ресурсів на такому рівні, щоби забезпечити відповідну рентабельність банківської установи та ліквідність балансу.

Джерело: систематизовано авторами за матеріалами джерел [2–5]

внутрішнього, так і зовнішнього середовища на банк ресурси повинні отримуватися з мінімальними витратами та забезпечувати максимальний прибуток (рис. 2).

Достатня за обсягом та належним чином збалансована ресурсна база банків, на яку впливають всі види послуг, є важливою передумовою їх прибутковості, підтримкою достатньої ліквідності та довіри з боку учасників ринку. Зміцнення ресурсної бази сприяє підвищенню можливостей банків у задоволенні поточних та інвестиційних потреб суб'єктів господарювання в додаткових фінансових ресурсах.

Під час формування депозитної політики банк повинен враховувати низку факторів, які спроможні допомогти йому розширити частку клієнтського ринку та залучити якомога більше депозитної ресурсної бази.

До таких чинників варто віднести врахування рівня інфляції та доходів населення загалом по країні; вплив політики НБУ та уряду, стан соціального середовища; поліпшення роботи персоналу банку, що обслуговує безпосередньо клієнтів у відділенні та здійснює поточне спілкування з ними; впровадження нових форм співпраці з клієнтами задля їх потенційного зацікавлення в послугах банку, створення більш зручних умов для клієнтів щодо виконання депозитної угоди; постійне та систематичне зниження рівня ризику, пов'язаного з нераціональними рішеннями, які можуть стосуватись депозитної угоди; застосування різних прийомів заохочення клієнтури банку (реклама, надання додаткових безкоштовних послуг додатково до депозитної угоди, розташування філій у місцях, наближених до клієнтів, пристосування графіка роботи до потреб клієнтів).

В разі кризових явищ депозитна діяльність банків повинна бути спрямована на розроблення депозитної стратегії, яка передбачає залучення нових клієнтів, а

Таблиця 3

Елементи депозитної політики банку

Елементи	Мета	Завдання
Стратегія банку щодо розроблення основних напрямів депозитного процесу	Досягнення довгострокових цілей банку щодо зростання клієнтської бази та збільшення конкурентоспроможності за рахунок надання клієнтам якісних банківських послуг таким чином і в такому обсязі, які відповідають високим професійним стандартам та забезпечують відповідний прибуток банку.	– Забезпечення в процесі проведення депозитних операцій, отримання банківського прибутку або створення умов для отримання прибутку в майбутньому; – завоювання конкурентних позицій на певних сегментах ринку.
Тактика банку з організації формування ресурсної бази	Залучення якомога більшої кількості грошових коштів за найменшою ціною за умови забезпечення ліквідності банку.	– Підтримання необхідного рівня банківської ліквідності; – забезпечення диверсифікації суб'єктів депозитних операцій; – розширення спектра депозитних операцій, їх диверсифікація за сумами, валютою, термінами тощо; – мінімізація вільних коштів на депозитних рахунках; – проведення гнучкої процентної політики; – підвищення якості та культури обслуговування; – підвищення ефективності управління персоналом.
Контроль за реалізацією депозитної політики	Задоволення потреб клієнтів шляхом забезпечення якісного рівня обслуговування.	– Контроль за якістю надання депозитних послуг щодо швидкості, зручності, мобільності, можливості надання додаткових супроводжувальних послуг, а також культури обслуговування; – контроль за економічною ефективністю депозитної політики, оцінювання ресурсної бази, а саме обсягу, структури та основних тенденцій у розвитку складових частин.

Джерело: систематизовано авторами за матеріалами джерел [4; 6]

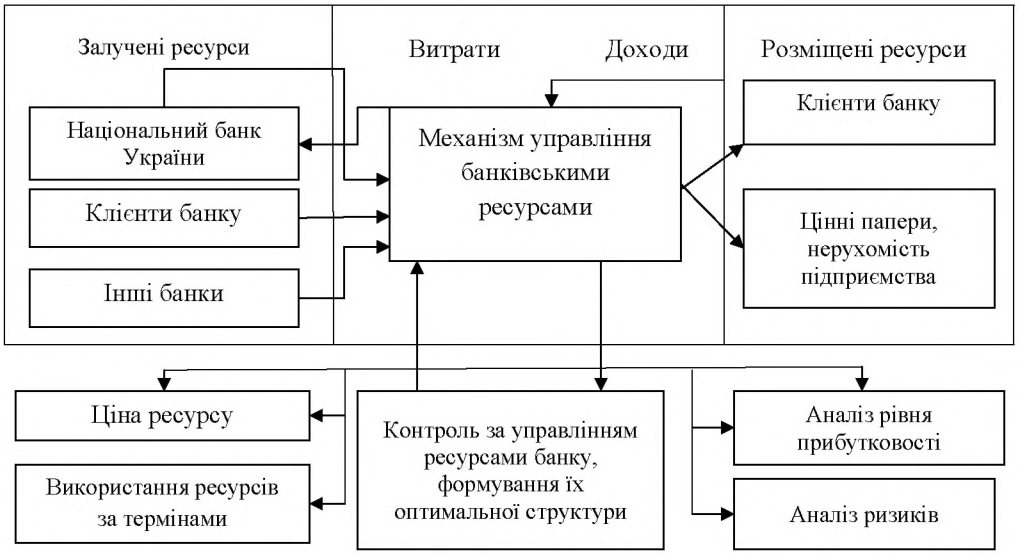

Рис. 2. Механізм управління та контролю за формуванням ресурсної бази комерційних банків

Джерело: систематизовано авторами за матеріалами джерел [4; 7]

саме стратегію розвитку та стратегію диверсифікації, утримання наявних клієнтів (стратегія проникнення), впровадження нових напрямів розвитку в продукти та послуги (інноваційна стратегія).

Якщо проаналізувати поведінку суб'єктів економічної діяльності та домашніх господарств під час кризи, то можна виділити основні елементи, які впливають на формування депозитної бази банків (табл. 4).

Таким чином, можна стверджувати, що депозитна діяльність банків залежить від поведінки суб'єктів економічної діяльності та домашніх господарств, а також розробленої депозитної політики, включаючи їх соціальну відповідальність.

Слід відзначити, що дохід є основним чинником, який впливає на рівень депозитних вкладень. Цим питанням займались видатні науковці, такі як Дж.М. Кейнс, І. Фішер, М. Фрідман.

Виходячи з аналізу представлених вище наукових поглядів, можемо визначити низку перешкод, які притаманні вітчизняним економічним реаліям, що впливають на ефективність процесу формування банками депозитних ресурсів. До них належать невисокий рівень реаль-

Таблиця 4

Зміни в поведінці споживачів депозитних послуг внаслідок настання банківської кризи

Характеристики	До кризи	Після кризи	Висновки
Строковість депозитів	6–12 місяців.	До 3 місяців.	Клієнти зменшують строки вкладень. Важливим фактором є можливість вибору дати закінчення депозитного договору.
Валюта вкладів	Переважання гривневих вкладів.	Підвищення частки вкладів в іноземній валюті.	Відбувається активна диверсифікація портфелів депозитів по валютам.
Типи продуктів	Максимальні відсоткові ставки та можливість поповнення.	Можливість зняття та рівень відсоткових ставок.	Для клієнта пріоритетною є можливість зняття депозитів та підвищення ставки за збільшення розмірів депозитів.
Стратегії клієнтів	Рівномірний розподіл клієнтів по банках залежно від їх стратегії.	Різкий розподіл клієнтів на «гравців» та «вкладників».	Частина клієнтів є «гравцями», що вибирають банки, які пропонують дуже високі відсоткові ставки, інші – стабільність та гарантії.

Джерело: складено авторами за матеріалами джерела [4, с. 836]

них доходів у суспільстві, які залишаються після витрат на поточне споживання; менший обсяг вільних грошових ресурсів, що можуть бути розміщені на банківських рахунках, за потенційно можливий; високі темпи інфляції, які приводять до швидкого знецінення заощаджень, отже, негативно впливають на бажання розміщати вільні грошові ресурси на банківських рахунках, адже ставка по них не перекриває рівень інфляції, відповідно, вигідніше купувати товари тривалого користування або дорогоцінні речі, ніж зберігати кошти у вигляді готівки; високий рівень оподаткування доходів громадян; великі обсяги грошей поза банківською системою через існування доходів тіньового сектору, що ускладнює їх легалізацію через банківський сектор; недостатня довіра до банківської системи, що спричинена банкрутством банків та нестабільною політичною й загальноекономічною ситуацією; недостатній рівень банківських технологій обслуговування населення в багатьох банках, слабкий рівень обслуговування клієнтів; неналежна довіра до національних грошей, яка спонукає зберігати вклади на банківських рахунках в іноземній валюті (більш стабільній) [8, с. 202].

Одним з чинників, який впливає на процес формування депозитної політики банків, є відновлення довіри до банківської системи.

Проблема довіри до банківських установ ставала предметом дослідження низки іноземних та вітчизняних дослідників. Зокрема, В. Беджет у праці «Грошовий ринок Англії» [9] розглядає довіру як двосторонню рівність: з одного боку, банкіри повинні довіряти позичальникам, а з іншого боку, вкладники повинні повністю довіряти банкам. Таким чином, особливістю довіри до банківської системи є безпрецедентна довіра між суб'єктами фінансових відносин. Вона означає, що банкірам необхідно вживати всіх можливих заходів для збереження спокою та впевненості населення в банківських установах, оскільки панічні настрої економічних суб'єктів є однією з основних причин непередбачуваної втрати довіри до банківської системи.

Відомий вітчизняний аналітик банківської сфери А. Хілько [10] зазначає, що «довіра – це основа капіталу, насамперед банківського. Передусім, довіра з боку клієнта банку, тобто пересічного громадянина. Довіру неможливо виміряти чи спрогнозувати, як плановий показник. Довіра не виникає від яскравої реклами, від промоакцій чи великих відсотків по депозитах. Довіру неможливо штучно стимулювати або викликати зовнішніми подразниками. Довіра до банку – це результат щоденної кропіткої праці, результат, який напрацьовується роками, десятиліттями. Це те, що ми маємо усвідомити, та будувати навколо цього нашу банківську систему».

Можна говорити про вплив на формування депозитних ресурсів банків їх депозитної політики, соціальної відповідальності та фінансової грамотності населення (якщо враховувати чинники ринкової економіки без політичних рішень) [11].

Серед принципів соціальної відповідальності, які визначаються банками, слід виділити [12, с. 109]:

– принцип відкритості та прозорості, що передбачає забезпечення прозорості фінансової звітності, виплату податків, офіційну заробітну плату працівника банку, відкритість та прозорість у стосунках з клієнтами, партнерами, співробітниками й представниками влади;

– принцип дотримання інтересів та потреб майбутніх поколінь задля забезпечення стійкого розвитку, за якого банки беруть участь у вирішенні економічних, соціальних, екологічних проблем, які існують в нашому суспільстві;

– принцип ведення постійного діалогу із зацікавленими сторонами, для дотримання якого слід постійно працювати над тим, щоби вчасно визначити інтереси та потреби зацікавлених сторін задля покращення банківських послуг і соціальної діяльності, а також підвищення рівня довіри до банку.

Щодо соціальної роботи комерційних банків важливо відновити довіру до них з боку вкладників. Низький рівень обізнаності громадян України щодо функцій та принципів роботи фінансових установ стає причиною формування певної недовіри до банкірів та банківської системи загалом серед окремих верств суспільства. Так, під час вибору інструментів заощаджень прислухаються до порад працівників фінансових установ лише 7,4% опитаних.

Найбільшою довірою банківські співробітники користуються у громадян 20–29 років (12,6% опитаних цього віку орієнтуються на їх пропозиції). Найменше на рекомендації банкірів звертають увагу представники старшого покоління. Вони перш за все прислухаються до членів своєї родини.

Довіра до банківської системи України, згідно з даними Інституту Геллапа [13], становить лише 28%, будучи однією з найнижчих у світі. Головна проблема

полягає в тому, що пересічні громадяни не розуміють всіх процесів та перетворень, які відбуваються всередині банківського сектору.

Належне обслуговування клієнтів банку дає змогу збільшити ступінь їхньої лояльності та підвищення довіри, що обґрунтовано результатами фундаментальних досліджень [14, с. 219], адже збільшення частини постійних покупців на 5% збільшує обсяги продажу на 25%; витрати на залучення нового клієнта на обслуговування до банку є більшими приблизно в 5–10 разів, ніж на утримання наявного; зменшення відпливу клієнтів на 5–10% забезпечує банку до 75% додаткового прибутку; збільшення утримання клієнтів на 5% сприяє підвищенню прибутку банку на 85%; задоволений клієнт повідомить про вдалу купівлю в середньому п'яти своїм знайомим, незадоволений – мінімум десяти; система управління відносинами з клієнтами підвищує якість обслуговування до 40%; витрати на залучення кожного нового клієнта до банку з підвищенням насичення ринку зростають, а витрати на збереження клієнтів залишаються невисокими; стійка клієнтська база забезпечує стабільність діяльності банку та сприяє зміцненню його конкурентоспроможності.

На формування депозитних ресурсів банків впливають особливості та закономірності української економічної циклічності. Під час узагальнення наукових здобутків у сфері вивчення економічних циклів та криз виділяють три підходи до визначення сутності кризи: криза як значна проблема або ситуація з високою ймовірністю негативних наслідків; криза як природний процес у життєдіяльності системи; криза як порушення рівноваги соціально-економічної системи. Під кризою слід розуміти фактичний або потенційно можливий стан нестійкого функціонування системи, в якому може опинитись будь-яка з її підсистем. При цьому криза є результатом взаємодії шоків та вразливості [20, с. 3].

На рис. 3 зображено цикли економічного розвитку економіки України на основі статистичного методу аналізу.

Як свідчать представлені дані на рис. 3, за аналізований період спостерігаються три цикли падіння економіки України: 1996–1998 рр.; 2008–2009 рр.; 2014–2015 рр. Як видно з представленої етапності, в українських реаліях ми постійно маємо справу з малими циклами (3–4 роки). Це пов'язане з тим, що:

– незалежна українська держава існує досить короткий проміжок часу, тому простежити довгі цикли її розвитку поки що важко;

– існують закономірності в нашій циклічності, на які впливають характерні риси економіки, такі як відкритість, залежність від сировинного експорту та мала частка у світовому ринку;

– кризи в розвитку повністю лежать у площині небажання влади проводити структурні реформи та змінювати характер економіки із сировинного придатку світу на сучасну високотехнологічну державу [8, с. 202].

Станом на вересень 2018 р. обсяги готівки, що перебуває поза банківською системою, становили 348,284 млрд. грн. Саме ці гроші можуть стати запорукою розвитку внутрішнього виробництва та сприяти загальноекономічному піднесенню України.

Висновки. Таким чином, ми можемо стверджувати, що депозитна політика банків перш за все пов'язана із забезпеченням стабільної ресурсної бази на вигідних для банків умовах та захисту інтересів вкладників і кредиторів.

Задля вдосконалення зазначеного процесу вважаємо за доцільне вжиття таких заходів: введення диференційованих норм до капіталів банків, що приймають строкові вклади від депозитних осіб; підвищення фондом гарантування вкладів фізичних осіб диференціації ставок збору по валютних та гривневих депозитах; ініціювання прийняття законодавчих норм щодо перегляду положень дострокового розірвання депозитних договорів; проведення інформування громадян про переваги депозитів в межах проектів поширення фінансової грамотності; поява додаткових типів депозитів, що мають стати альтернативою ощадним вкладам (але не заміщенням), які заохочують довгострокові заощадження у гривні; обмеження вартості знову залучених валютних депозитів на рівні 6% у доларах США, 4% у євро; вжиття обмежувальних заходів щодо повернення валютних депозитів виключно в разі дострокового розірвання договору вкладу; зняти обмеження на видачу депозитів в інвалюті після закінчення терміну вкладу; зняття обмеження на купівлю валюти фізичними особами для детінізації валютного ринку; виплачування депозитів в інвалюті та з процентами за валютними вкладами у валюті вкладу з передбаченням проведення в національній валюті операцій з обслуговування.

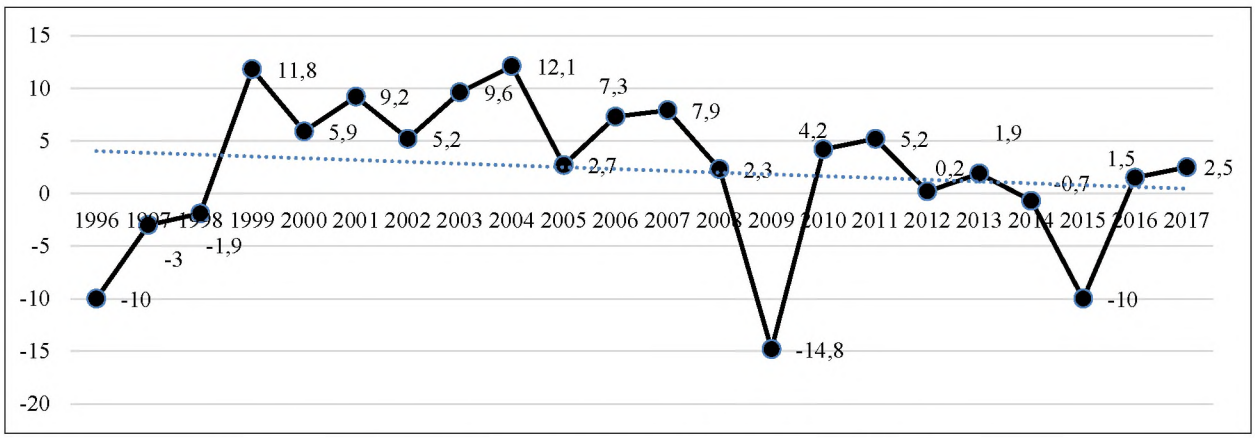

Рис. 3. Динаміка зростання реального ВВП України у 1996–2017 роках

Джерело: розраховано авторами

Список використаних джерел:

1. Золаторьова О., Півняк Ю., Гурбич О. Модифікація депозитної політики комерційних банків України. Економіка та держава. 2015. № 2. С. 65–69.
2. Бартош О. Депозитна політика банку та основні етапи її формування. Вісник УБС НБУ. 2008. № 3. С. 97–101.
3. Коваленко О. Депозитна політика банків та її вплив на ефективність залучення депозитних ресурсів. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 2. С. 39–44.
4. Коваленко В. Депозитна діяльність банків України: реалії та розвиток на майбутнє. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 4. С. 834–837.
5. Олексенко М. Депозитна політика банків на сучасному етапі. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2011. № 4(16). С. 166–169.
6. Бартош О. Депозитна політика як складова управління діяльністю банку. Фінансовий простір. 2014. №49. С. 19–24.
7. Ігнатишин М. Ресурсна база комерційних банків та її роль у механізмі розвитку банківського бізнесу. Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2017. Вип. 1(7).С. 205–209.
8. Коваленко О. Циклічність економічного розвитку України та депозитні ресурси у цих умовах. Бізнес-Інформ. 2017. № 1. С. 199–204.
9. Bagelot Walter. Lombard Street: A Description of the Money Market. URL: http://oll.libertyfund.org/simple.phd?id=128.
10. Хілько А. Відродити Україну через довіру до банків. URL: http://n-v.com.ua/vidroditi-ukra%D1%97nu-cherez-doviru-do-bankiv.
11. Коваленко В. Вплив депозитної політики на формування архітектоніки розвитку банків. Science Rise. 2015. № 3/3(8). С. 78–81.
12. Башинський Т. Соціальна відповідальність банківського сектору України. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. 2014. Вип. 25. С. 104–110.
13. Як відновити довіру до банків? URL: http://kyiv1.org/news/yakvidnoviti-doviru-do-bankiv-043152.
14. Торяник Ж., Антимонік К. Нові тенденції в банківському маркетингу: вітчизняний і зарубіжний досвід. Вісник Університету банківської справи НБУ. 2013. № 1. С. 219–224.
15. Барановський О. Сутність та різноманіття фінансових криз. Фінансова політика та економічне регулювання. 2009. № 5. С. 3–20.

УДК 336.221.26

Насібова О.В.,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів і кредиту,
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Насібова О.В. Податкове регулювання соціального захисту населення. У статті досліджено механізм податкового регулювання соціального захисту населення в Україні. Проаналізовано загальні податкові надходження та прибуткове оподаткування за 2001–2017 роки. Визначено податкове навантаження на громадян з урахуванням єдиного соціального внеску, розраховано ефективну ставку оподаткування доходів населення. Запропоновано рекомендації щодо підвищення регулятивного потенціалу обов'язкових платежів як джерела фінансового забезпечення соціального захисту населення.

Ключові слова: податкове регулювання, податкові важелі, податкове навантаження, податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок, соціальний захист.

Насибова О.В. Налоговое регулирование системы социальной защиты населения. В статье исследован механизм налогового регулирования социальной защиты населения в Украине. Проанализированы общие налоговые поступления и подоходное налогообложение за 2001–2017 годы. Определена налоговая нагрузка на граждан с учетом единого социального взноса, рассчитана эффективная ставка налогообложения доходов населения. Предложены рекомендации по повышению регулятивного потенциала обязательных платежей как источника финансового обеспечения социальной защиты населения.

Ключевые слова: налоговое регулирование, налоговые рычаги, налоговая нагрузка, налог на доходы физических лиц, единый социальный взнос, социальная защита.

Nasibova O.V. Tax regulations social protection. The fundamental basis for social welfare system is a financial security social protection, which involves creating conditions for the reproduction and development of human capital, which requires the formation of effective mechanisms of regulation of distribution relations aimed at harmoniz-